

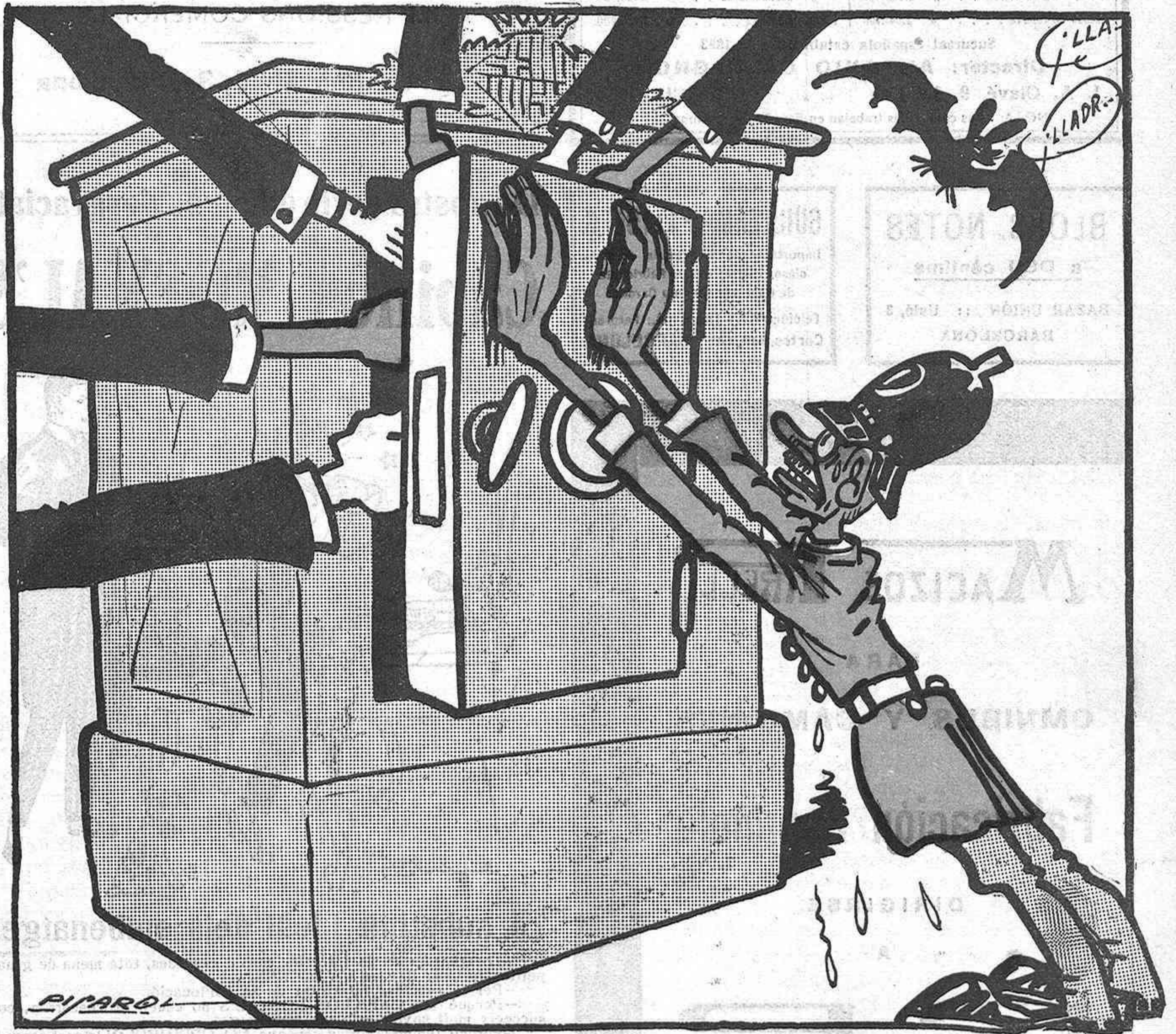
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2029 : Any XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA 16 DE NOVEMBRE DE 1917

PER BARCELONA

— No se sacrificuin tant, senyors!..

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.^R. GRAU

COMPAÑÍAS DE SEGUROS MARITIMOS

LA HELVETIA - San Gall (Suïza)	ITALIA (Genova)
Compañía Anónima fundada en 1858	Sociedad Anónima fundada en 1782
Capital social Fr. 10.000.000	Capital social Liras 8.000.000
» desembolsado » 2.000.000	» desembolsado » 1.000.000
Fondo de reserva » 2.063.300	Fondo de reserva » 2.000.000

Sucursal española establecida en 1883
Director: ANTONIO CALCAGNO
J. A. Clavé, 9, 1.º 1.ª BARCELONA
 NOTA: Estas compañías trabajan en España mancomunadas

Bazar de la Unión

ÚTILS PER A ESCRIPTORI
 IMPRESSIONS COMERCIALS

Carrer de la Unió, 3 - Barcelona

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN :: Unió, 3
 BARCELONA

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda
 clase, Hierro, etc. :: Fabricante
 de Quarniolones para Oardas
 Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg
 Cortes, 649, ent.º BARCELONA

De nostra serie d'homes desgraciats
 per no conèixer els

Capillos ROSYAL'S

El substitut ideal dels embenatges

per a resguardar de la infecció, cops i rascades, tota mena de grans,
 petites ferides, llagues i VACUNES.

- Per la rapidesa i facilitat de sa col·locació.
- Perquè els CAPILLOS ROSYAL'S no cauen ni s'escorren, com succeeix molt sovint amb els embenatges.
- Perquè tenint la forma còncava NO OPRIMEIXEN la part danyada i retenen perfectament el cotó i medicaments necessaris,
- Perquè els CAPILLOS ROSYAL'S essent de molt reduït volum i d'un color apropiat, no embracen ni enlletgeixen el membre lesionat, com succeeix amb els aparatosos embenatges.

DEMANEU-LOS A TOTES LES FARMACIES

DEPOSITARIS: Senyors Vicens Ferrer i C^a, Fill de J. Vidal i Ribas, M. Dalmau Oliveres, Societat Anònima Clausolles, Pere Homet i Josep Segalá.

Mireu vitrina amb Exposició Demostrativa de la Farmacia del Doctor Ferrer, Ronda Sant Pere, 2.

MACIZOS PIRELLI

PARA

OMNIBUS Y CAMIONES

Fabricación Española

DIRIGIRSE

A

PNEUS PIRELLI

RONDA UNIVERSIDAD, 31

DÈU JORNS AL FRONT. ITALIA

VIII I DARRER

Sentim flaire d'algue i d'aigua-moll; ens arriba la brisa de mar; entrem a una estació quasi a les fosques. Hem arribat a Venècia.

Uns oficials de marina ens vénen a rebre. Presentacions, saluts. Sortim de l'andèn, baixem al canal i trobem una barca automòbil que ens espera sota uns graons. Es mou l'hèlice, i tirem enllà, lliscant les aigües.

Pels que ja havíem estat a Venècia, i l'havíem vista enjoiada amb mils fanalets de tots colors, serpentejant com llapiçades bellugadices, dintre el canal, la primera impressió és com si tanquessin les finestres del cel i ens portessin per viaranys misteriosos. La barca va enllà, al mig de grans ombres, i al passar sota dels edificis sense una esclatxa de claror, ens fa l'impressió d'un gran teatre que encara no ha encès les bateries.

Aquesta foscor ens fa pensar en la guerra. En aquesta guerra que no perdona ni els grans monuments, ni les grans fites de l'història. Sembla que hi havia d'haver ciutats, com Venècia, com Bruges, com Atenes i com Granada, que haurien d'ésser llocs sagrats, oasis d'art, temples d'una creu roja, d'espiritualitat i bellesa; però no és així. No hi ha perdó per a res. Aquesta filosofia de l'home fort, de l'home vencedor, del que guanya sia com sia, que vol imposar Alemanya al món, no hi pot haver artista que no el faci tremolar d'indignació i de vergonya. Venècia ha sigut *visitada* trenta dugues voltes pels avions, que s'embruten sobre els temples, com les mosques sobre els reliquiars, que esmicolen en un moment lo que han teixit i brodat tantes generacions de grans artistes; que llencen la baba damunt dels marbres i escupen damunt dels quadres. I aquests avions, vergonya moderna, que quedaràn deshonorats segles i segles de l'història, com els alarbs que varen cremar els llibres de Alexandria, fan que Venècia, per a defensar-se, s'abrigui en un mantell de fosca.

Això anem pensant, seguint enllà, i al ésser a un revol del canal, la lluna que «ens ha anat seguint» surt immensa, com una ostia encesa, darrera d'una gran cúpula. Venècia damunt dels canals sorgeix com una aparició. Les siluetes dels *campaniles* es retallen damunt d'un cel d'un verd marí, d'un blau apagat; les grans estaques heràldiques es retallen en siluetes; els vidres de les finestres orientals treuen llampecs de mareperles, i no passa ni una gòndola damunt d'aquella aigua somorta.

Troblem la plaça de Sant Marc i en aquella hora, nedant en el silenci, sembla una ombra litogràfica, dibuixada en un fons gris. Les dugues immenses columnes, amb el lleó venecià, són dugues pinzellades de dalt a baix; les cresteries de Sant Marc, joiells de corones votives que pengen de les estrelles, i el cèlebre pont dels sospirs, la porta d'una bauma. Venècia a les fosques és la Venècia reculada al record d'un llibre borrós i esfumat. És una Venècia de somni. La ciutat fantasma, sortint del mar, com una visió misteriosa.

Baixem de la gòndola, anem a la plaça, i res més estrany que veure un poble que va i vé a la claror de lluna, que s'encaua en els cafès, i que se'n entra pels carrerons mig esborrats en les tenebres. El silenci llegendari de

la ciutat és definitiu. Els palaus semblen blocs de pedra i els carrerons esquerdes en el buid. Anem seguint canals com llapiçades d'una negror de fum d'estampa i a les deu, quan ja els carrers són... deshabitats, ens en anem a l'Hotel.

L'Hotel, on anem a parar, havia sigut el Palau on vivia la George Sand, i és plè de mosaics i de columnetes de la més gran magnificència. Obrim el balcó de la nostra cambra, i des d'allí veiem la gran llacuna, amb la illa del Lino allà al fons, d'un verd d'alga, pintat per la lluna. En aquesta plana de negror hi havíem vist, en altres nits, arribar-hi centenars de gòndoles, a escoltar les cançons que s'hi cantaven, com eixides del fons d'Itàlia. Ara és només que un llac mort, un mantell de nit, brodat d'estrelles, però de terra, com ulls de monstres que treuen el cap de les aigües, en van eixint, ara un, ara dos, fins a formar una corona, els grans reflectors que miren al cel, cercant-hi les aus maleïdes. Vint espases de foc immenses foraden el blau de l'infinit; i aquell encreuament de cometes flamejant d'una banda a l'altra, deixant Venècia al mig, apagada, és l'espectacle més sublim que pensem veure en la nostra vida.

*
**

L'endemà, anem a veure les destruccions que han fet les bombes, i les defenses a les obres d'art, per a salvar-les d'ésser destruïdes.

No és la primera volta que a Venècia hi hagin anat els austriacs a profanar la seva bellesa. És l'enveja dels pobles eixuts de coses d'art pels escollits; l'odi del pagès al senyor; del menestral contra l'artista. Ja, el 1848, el príncep Zichstentein volia entrar en un temple a cavall, i els seus soldats vestits amb les casulles (obres magnífiques venecianes), ballaven davant dels altars i les llençaven pels carrers. Ja, l'any 1849, fou bombejada vintiquatre jorns i varen destruir els frescs de Palma, de Tiepolo, de Padovanino i tres grans quadres del Tintoret, i els palaus de Loredan, de Farsetti, d'Albrizzi, de Pisani i tantes meravelles. La bella ciutat dels canals no s'ha fet per a la resistència i el tirar contra els seus murs sagrats és com tirar damunt d'una tomba.

Aquesta volta, el bombejament ha vingut del cel. Del cel blau d'Itàlia, que també han volgut deshonrar aquestes aus d'ànima de benzina. Per sort, fins ara, fóra el plafó de Tiepolo del temple *degli Scalzi* aquestes bombes no han topat amb les obres d'art i per a protegir-les, els italians, han fet defenses extraordinàries. Els cèlebres cavalls de Sant Marc han sigut baixats a uns soterranis; la fatxada coberta de sacs, de matelços i de ropers; les estatuës, de grans coixins que les envenen com a malaltes i la pila baptismal d'un cobert. S'han reforçat totes les columnes del Palau Ducal, s'ha colgat l'escala de Rizo, s'ha barricadat la Loggetta, s'han dut mils metres de teles pintades pels mestres venecians, als soterranis i a Florencia; així és que, en aquests moments, és un hospital de reliquies.

Aquests guardians de coses sagrades, com germans de la caritat de la bellesa, sempre més mereixeràn l'agraïment de tots els artistes de la terra. Un moment varen volguer posar creu roja damunt dels edificis que creien més bells, i van desistir, no sabem si per temor de que allí caiguessin les bombes o perquè van considerar que la gran creu hauria d'amparar tota la ciutat de Venècia.

Sia com vulgui, abans d'anar-nos-en, volem fer constar l'agraïment an aquests homes generosos, vetlladors de la bellesa i cirurgians dels grans monuments.

Els i els que cuiden els malalts hauràn sigut els més pietosos d'aquesta guerra d'extermini.

A les nou del vespre sortim. Anem a Milà i de Milà a Espanya. Havem acabat l'excursió. Havem vist un troç de panorama de la guerra, només que un panorama, i n'havem comprès tots els seus horrors. Com vàrem dir al començament, només descrivim lo vist, procurant no fer-hi comentaris i sobretot no fer-hi profecies, perquè l'ofici de profeta ha anat a parar solament a les tiradores de cartes.

Ens enduem una gran simpatia per aquests italians, que són germans nostres. Als pocs dies havem fet molts amics, tots ells entusiastes, aimants de l'art, soldats molts d'ells obligats a ésser-ho per defensar-se d'una *kultura*, que ha obligat als homes de pau i de bona voluntat a haver de viure sobre les armes.

Aquests italians, a més de la patria, defensen una terra d'art, que voldrien trepitjar sabates clavetejades, homes eixuts, *valents* del Nord que porten tota l'estètica an els canons i ametralladores i que tenen la teoria brutal «de la raó al qui guanyi».

Tremolem per Venècia, que si no l'han destruïda es deu a l'etzar més que al voler; tremolem per tantes obres, que com flors deixades pels segles havien sembrat tants artistes an aquest jardí d'Itàlia; tremolem de veure esclafar aquestes sagrades runes, i tremolem que an aqueix país del Sol hi baixi la boira del Nord, aqueixa boira que per allí on passa fa cruixir els ossos dels monuments, fa caure les naus dels temples i gela l'ànima de les estatuës. Passi lo que passi, an aquests italians sempre els tindrem el gran respecte d'haver lluitat per l'art, per la patria i per la civilització del seu poble.

SANTIAGO RUSIÑOL

Després d'escrites aquestes cròniques, els austriacs, junt amb els alemanys, han avençat a dintre Itàlia, com saben els nostres llegidors. La desfeta, que creiem momentània, no és pas difícil d'endevinar-ne les causes que l'han motivada. Itàlia, pot-ser ignocentment, es creia lluitar solament amb Àustria. Quan deien «La nostra guerra», volien dir la lluita amb els austriacs, i fins havíem pogut notar certa complascència per Alemanya. Itàlia pot donar mercès a la revolució de Rússia. Si aquesta revolució hagués tingut lloc a Alemanya i els italians fossin alemanys, homes *pràctics* com els alemanys i *filosops* com els alemanys, a aquestes hores serien a Viena.

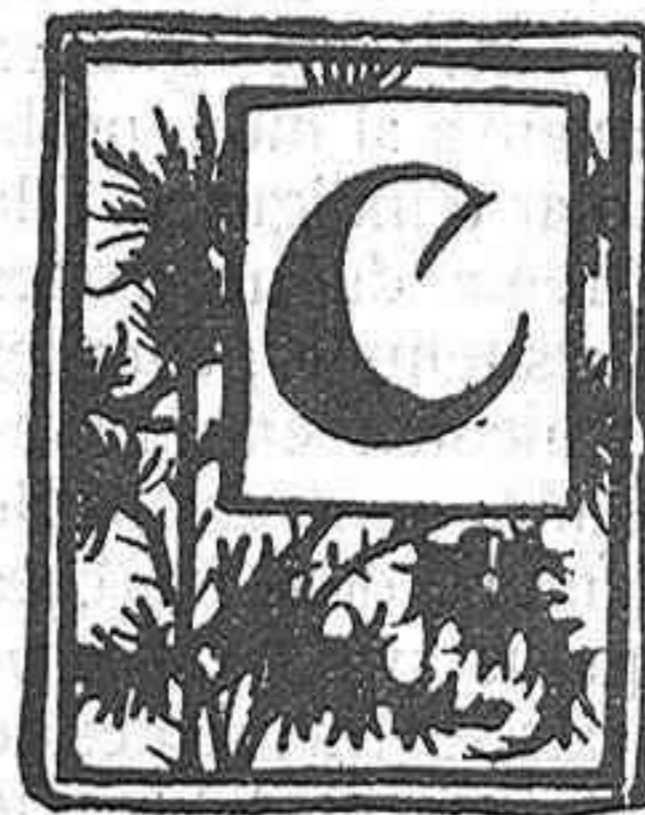
Els italians no són aixís. Són idealistes, són generosos, són inexperts, tenen les males qualitats tan menyspreuades avui en dia pels homes *serens* de cabells rossos. Venècia, en poder dels alemanys, pot arribar a ésser una gran plaça forta com la que parlava En Marinetti, repre-

sentant del verb de Prússia: assecar els canals, llençar les gòndoles, fer un quarter del palau dels Ducs i aixecar al lloc del *campanile* un monument de ciment armat amb l'estatua de l'Hindenburg damunt d'un canó de quaranta dos, i al lloc dels frescs del Tintoretto l'història del Kaiser, pintada amb anilines sintètiques. Venècia, com Reims, com Arras, com Lovaina, eren ciutats massa *cursis* davant de la força d'Alemanya.

Lo que sentim, que tants d'aquells amics que havien agafat les armes, vulgues que no, per a defensar aquestes cursileries, deuen ésser an aquestes hores en algún camp de concentració d'aquesta terra ideal que té de regenerar el món. Allí apendran de cultura, a menyspreuar lo que no sia pràctic i sobretot a no fiar-se dels descendents... d'aquells Sigfrids que van ésser la ruina de Roma.—S. R.

Gloria victis

CONFESSE que per primera vegada, d'ençà que tinc ús de raó electoral, no he votat. Elecció vol dir tria, i la meua voluntat davant de dos regionalistes d'absoluta vacuitat i de dos republicans anodins, restà passiva. Però si en lloc de tenir el meu sufragi en el sisè —el sisè no votaràs— hagués pertenescut al quint, l'hauria otorgat al senyor Maties Martínez, si a l'octau al senyor Tolosa i al senyor Bargués.

La ciutat pot rendir la seva voluntat als partits polítics que's distribueixen el seu pensament i en els quals estan representats l'indústria, el comerç, el treball, el periodisme i les professions lliberals. Però existeix un matíç de l'esperit barceloní, que encara no ha pujat al Municipi i és el de la joia de viure, com deien en temps de l'Església, el del vici, com afirmen les famílies i els provincians. Aquest esperit estava representat pels senyors Maties Martínez, Bargués, Tolosa i el candidat triomfant regionalista senyor Carabén. L'un ostentava la representació de les cupletistes, l'altre la dels balls populars, els dos darrers el billar i les cartes. Digueu, amics, si aquestes quatre bases de l'esbarjo ciutadà no posseeixen un dret a la representació municipal, tan ferm com les arrels gregues representades per En Nicolau d'Olwer i els mobles corvats d'En Casimir Giralt.

Perquè En Maties Martínez és l'ànima del «Folies Bergère», En Tolosa de l'«Iris Park», En Bargués de «Novedades» i En Carabén del «Café Español». La Barcelona de nit pujaria amb ells al Municipi, acabant-se amb l'hegemonia electoral de la Barcelona de dia, que ha usdefruitat fins ara el govern de la ciutat. I aqueixa Bar-

RESULTAT DE L'ESCRUTINI

Els lliguers i els radicals
es fumen la regalía;
d'altres fumen *callquenyo*
i el reste... fumarà en pipa.

celona nocturna, pasme dels madrilenys, consol de mariners i de turistes, Babilonia de dissabte que posa en l'ànima dels dependents de comerç guspieres de les flames que cremaven en la de Salomó, recurs literari dels cronistes, a la fi imposaria lo que podríem nomenar els drets de l'home de nit. Es clar que alguns estaments nocturns no han pensat encara en aqueixes representacions públiques, però confiem en que l'avenir ens reservarà sorpreses. Ah, si la senyora Brígida, si la senyora Antonia, honestes i nobles dames, tinguessin marit, com després de tant treballar en la vida pública, arribarien triomfals a la més pública de les cases, a Cà la Ciutat!

Els senyors Maties Martínez i Tolosa tornen a casa seva. Solament damunt d'una taula verda se redreça vic-

torios el senyor Carabén, envolcallat en una bandera catalana i apoiat en un taco com un Rafel Casanova del set i mig i de les caramboles. Però nosaltres volem acompanyar als senyors Maties Martínez i Tolosa amb aquell respecte que inspiren els vençuts gloriosos. Ells eren uns precursors i han ofert el seu cap a la decapitació electoral, caient per les Salomés del «Folies Bergère» i del «Iris Park». Són els martres de l'alegria barcelonina, que volien ampliar des del Municipi.

Però Barcelona és una ciutat filistea, de castes menestralies, i prefereix, injusta, un advocat al tango i un professor al set i mig.

PARADOX

L'endemà

—Bon dia, senyor regidor, que no pensa llevar-se?
 —Ai, noia, sembla que ho hagi somniat; però no, és un fet, una realitat; ja tinc banda i vara, ja he arribat a administrador, a tutor de la Pubilla.
 —Lo que tens de procurar és administrar-te tu i administrar-nos a mí i a la noia.
 —Això se fa i no's diu. Jo m'he sacrificat, entens? M'he sacrificat pel partit, per Barcelona i per la República.
 —Molt bé. Deixe'm anar a obrir, que truquen.
 —Encara no tens minyona?
 —No, però ja l'he encomanada a l'adroguer.
 —Que t'ha dit aquell esbirro?
 —Molt amable, que demani lo que vulgui, que no corre pressa i res... que demani.
 —Ara va bé! Ves a obrir que ja em llevo.
 —Francisco, hi ha la portera.
 —Vatúa! Hola, Marieta. Miri, s'haurà d'esperar un parell de dies, perquè amb aquest bat-i-bull de les eleccions...
 —Calli, calli, i ara! Jo venia, en nom de l'amo, en el del meu marit i en el propi, a felicitar-lo. L'amo m'ha dit que's desloga el principal i que pot-ser li convindria, perquè això d'un regidor vivint en un quart pis no diu. El meu home compta amb vostè per a ascendir i no quedar-se de municipal pelat; però ja en parlarem, eh?
 —Sí, dona, sí, ja en parlarem.
 —Passi-ho bé, don Francisco. Trincl!
 —Qui hi ha? Hola, és vostè, senyor Cendra? Miri, tindrà que esperar, perquè...
 —Calli, don Paco. Jo vinc a felicitar-lo i aquí porto un mostrari de robes angleses de punta. Perquè vostè bé tindrà de fer-se un trajo de jaquè, un d'americana clara i un d'americana fosca. Ja no parlo del frac i de la levita. Un abric lleuger i un de pesat també els necessita, i un xubasquero. Vingui, vingui, que pendrem les mides. Uí, uí, uí, un trajo d'americana i el de jaquè s'han d'enllestir desseguida, aquest ja està tro-nadet. Que li faig un bati?
 —Faci.
 —Molt bé, don Paco; repeteixo les felicitacions. Digui a la senyora i a la senyoreta si volen vestits de sastre.
 —Veurem.
 —Repeteixo.
 —I ara! Això és Xauxa. Ja m'ho havien dit, però no em creia que fós tant. Visca la República!
 Trincl!
 —Déu - lo - guard, don Francisco.

—Hola! (El sabater; amb aquest ja no m'excuso). Què diu de bo, senyor Joan?
 —Venia a felicitar-lo.
 —Mercès; arriba just, perquè hauria vingut avui per a arreglar allò.
 —Deixi estar, prou que ho trobarem.
 —Sí, i a que'm faci unes botines rosses, unes de negres i unes altres de xarol.
 —Lo que vostè mani, don Francisco. Ja ho sab, se'l felicita.
 —No ho cregui pas; ha estat un veritable sacrifici!
 —Què s'ha de fer!
 —Vostè aquí, don Ambròs? No ha vençut encara el «pagaré», és a primer d'any.
 —Que no puc felicitar-lo, perquè m'hagi firmat un «pagaré»?
 —Naturalment.
 —I vegi; sab a què venia?
 —Vostè dirà.

Ja ho diu En Pol, això de les eleccions és qüestió de números.

—A fer una pròrroga i una ampliació de crèdit. Amb el càrrec que l'ha honrat la ciutat, un home pulcre i honrat com vostè...

—Això sí.

—Que no's vol embrutar les mans...

—No'n dubti!

—Què haig de dubtar! Doncs si necessita fondos, jo vinc a oferir-los-hi. Ne vol tres o quatre mil? Les tinc a sobre.

—Vingue'n quatre. Quants sacrificis s'han de fer pel partit, per Barcelona i per la República!

—Ja té raó. Són uns martres vostès!

—Ja ho veus, noia.

—Ail! Mentres no te'ns moris abans de pendre possessió!

—Bestia!

B.

L'espera del Senyor

Ja que tota la vida catalana ascendeix i els nostres homes arriben a directors generals i a ministres, fem que aquests caus d'orella no murmurin tafaneries humils. Per les rambles entra l'aire d'Espanya i a les nostres orelles, i a les vostres, amics, ens porta altes i transcendents xafarderies.

Mireu, ara En Cambó acaba d'ésser cridat a Palau, però ha de fer el discurs a l'Assemblea i retarda la seva arribada al Palau d'Orient. Envià un missatger. Un patge gentil i insinuant amb «jaquet», un patge segle xx? No, un xicot gras amb democràtica americana, an En Rafel Marquina, per a que digui la seva precisa presència a l'Assemblea.

Emoció a la majordomia de Palau. Més emoció, encara, en la servitut immediata del rei. ¿Com dir-li el cas insòlit, gaire bé faulós d'un diputat cridat a consulta que diu que l'esperin?

Els paladins dubten, mediten neguitosos, fins que'l rei, impacient apareix i pregunta per En Cambó.

—Ha dit, senyor, que vindrà desseguida que hagi parlat a l'Assemblea.

—Molt bé. M'esperaré.

Les conferències al Senyor

I En Cambó arriba, és introduït davant del Monarca, li exposà la situació política, demana se trenqui el torn dels partits històrics. Fa una profecia:

—Penseu, senyor, que de Barcelona surten totes les revolucions, les bones i les dolentes, les demagògiques i les conservadores. Sempre en ella hi han hagut insurgents, però els diners per a la restauració de la vostra casa, varen sortir de Barcelona.

EN FIVALLER, OBSEQUIÓS

—Entrin, entrin, que pendran alguna cosa.

En Cambó segueix parlant. Ja ho ha dit tot. Ha passat una hora. Però abans de l'epíleg, evoca un record:

—Recordeu, senyor, que fa nou anys, vàreu prometre apendre el català i parlar-lo en les vostres reials visites a Barcelona. El vostre avant-passat, l'emperador Carles V el parlava i aleshores Catalunya gairebé no representava res a Espanya, i ara que Catalunya és la sal d'Espanya, bé es pot parlar la seva llengua amb complacència.

Les estranyeses del Senyor

Ara és En Ventosa el que arriba al Palau. En un saló topa amb un comandant català, que està de guardia. Es saluden, es feliciten, i tot això alegrement i en català. Apareix el Monarca i al escoltar el diàleg català, es fingeix estranyat:

—Però aquesta és la meva casa? On sóc?

En Ventosa i el comandant no saben què respondre, però el rei, afable, somrient, els hi prega:

—Continúin, continuïn parlant en català, que realment és una novetat en aquesta casa.

Els Segadors!

Té la «Lliga» llogat un piset a Madrid, on es reuneixen els diputats i senadors regionalistes. No hi han llits. És un piset honest, per a llaunes d'En Garriga Massó, repòs d'En Pere Rahola, murries d'En Cambó, consultes de l'Agulló i meditacions de l'Abadal.

Ja ministre En Ventosa, s'hi reuniren els parlamentaris regionalistes. Rialles, gesticulacions joioses, felicitacions.

Però gairebé tots parteixen i En Ventosa es queda, vetllant les seves noces ministerials. Aquell comiat és un comiat històric. Gairebé espontàniament enrotllen an En Ventosa i sorgeix un: «Els Segadors! Els Segadors!».

I en el carrer madrileny ressonen el «Catalunya triomfant...» cantat per un ministre de la corona i els diputats, curiositat d'Espanya. Ho fan rient, però sense adonar-se'n, es van posant serios i senten en el cor quelcom d'inefable.

La Ruperta

Qualsevol se pensaria que aquest nom és el d'una raspa de Teruel o de Cuenca, doncs no. La Ruperta és la senyora Ruperta o donya Ruperta o l'excel·lentíssima senyora Ruperta. Lo que hi ha és que an ella li agrada que la tractin de tu a tu, i els que la coneixen, al presentarte-la te diuen:

—*Esta es la Ruperta.*

Hom, interiorment pensa:

—*Tan-de-bò fós mi Ruperta.*

Però no; encara que navarra, és com les noies del Empordà, molt mirar i poc tocar. I encara poc mirar, perquè com que hom sab que gasta camises molt escotades i curtes i calces curtes i obertes pels cuixots i mitges de seda i etc., etc., ho sab per haver vist la roba estesa, no pas col·locades les peces sobre l'escultòric model de carn humana, que és la Ruperta.

Perfectament. Ve't-aquí que ens avorriem bastant en un llogaret, on per a anar des de casa d'un a la dels amics, s'han de passar tres passeres de dos pams d'ample sobre un riu i un gran pont sobre una riera seca. (Faivre diu que en la naturalesa se veuen moltes antítesis; més se'n veuen en la vida dels pobles i les ciutats.)

Seguim. Erem a que ens avorriem bastant, però la senyora del nostre amic ens consolava dient: —Esperin, que d'avui a demà ens arriba la Ruperta.

Tant i tant va dir-ho, que cada matí anavem a correus per a saber si en sabien res de la forastera nova.

Un jorn, jorn de gloria com endemà d'eleccions, al arribar a la plaça vegerem una mena de Venus de Pamplona, vestida amb una bata d'aquelles de la Xina, que no sé si se'n diu pijama o pai-pai.

—*Esta es la Ruperta.*

—*Boño!* (interior). *Tanto gusto.*

I ens vàrem fer molt amics. Donya Ruperta aviat fou

l'encant del poble. Ella jogava a pilota en la plaça, ella movia com ningú les cartes del *pocker*, ella sabia anar de *negligée* quan les demés anaven mudades i mudada quan les altres anaven de *negligée*. I ademés feia un gasto de aigua i de fruita que esverà als indígenes.

Nosaltres, des del primer dia, ja notàrem que's rentava les dents i es feia les ungles. Després ens enteraren que llegia Heine, més endavant que's depilava i finalment que era una devota de l'aigua de farigola. Ve't-aquí aquell ros que no era ni natural ni d'aigua oxigenada.

Menjava peres verdes, mores a mig madurar i patates crues; era aiguadera a casa i vinatera al bosc, no's cansava mai, era agradable sempre, no tenia rabia mai. Ja començàvem a enamorar-nos de la seva opulència de trenta anys, però un senyor ens havia prè la dreuera. El defecte de la Ruperta és ésser casada i no voler faltar. Tant no voler faltar, que ni atreviment tens per a demanar-li.

No, no, de cap manera. Un no sab si li pegaria, si l'escupiria o què. Ara faltar? Taronges, que vol dir *naranjas*.

I res: *esta es la Ruperta.*

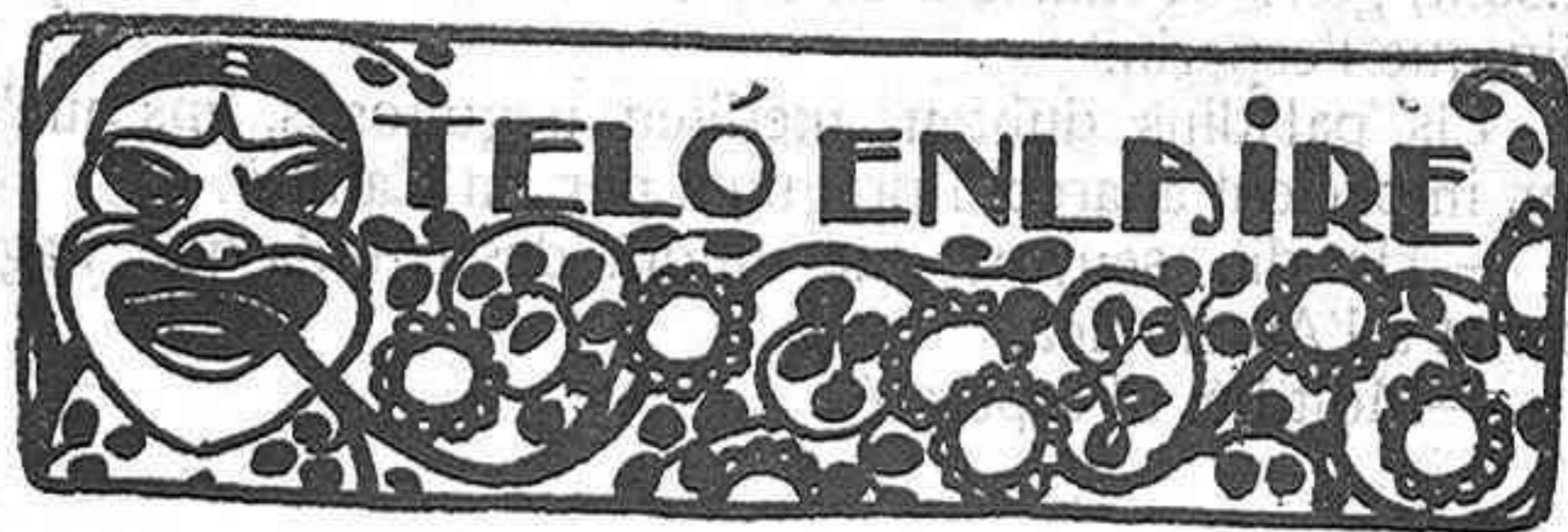
Pressagi de bonança

Un jardí de princesa, un mar de roses;
una tarde serena i un cel de plata,
un estrany de misteri que el cel retrata
i un papelló dormint amb les ales closes.

En la calma plahenta, tanta florida,
amb efluis de gloria l'estany festeja
que en les aigues blavoses un lliri oneja
i el papelló en el lliri fa la dormida.

Belles tardes de maig, bells jardins de roses,
com cada any bé tindreu perfums bondadosos;
que hi ha lliris i estanys que estan desitjosos
de gronxar papellons amb les ales closes.

J. VIVES i BORRELL

LICEO

Després del ballet cubista *Parade*, o *Pastarade*, com ne diuen alguns, i que consisteix en unes quantes extravagancies musicals i coreogràfiques que tingueren el dò de entusiasmar a mitja dotzena d'iniciats—diguem-ne iniciats, que això no és injuria—els meravellosos russos ens han donat a conèixer *Narciso* i *Petrucka*, el primer d'assumpte mitològic, i el segon una serie de quadrets de costums eslaves. Tots dos obtingueren gran èxit, tan per la valentia i l'originalitat

TEATRE "NOVEDADES"

Els nous interpretadors de "L'auca del senyor Esteve"

Senyora Tomasa (Senyoreta Vila)

de la música com per la excel·lència de la tasca dels dançaires; el segon sobre tot, que té un caràcter molt popular, una extraordinària brillantesa de colorit i en el qual les primeres parts obtingueren un sorollós èxit imitant unes *mariottes*.

El públic barceloní ha sapigut donar tota la importància an aqueixa manifestació de veritable art que són els *Ballets russos*, omplint a cada funció la gran sala del «Llexiu»; i això és digne de remarcar-se en els temps que correm, on imperen tantes altres manifestacions de mal gust. Ens en felicitem, i recomanem a totes aquelles persones que puguin, no deixin de anar a aplaudir la colla de dançarins russos, ja que tenen ocasió de fer-ho, doncs l'Empresa, venent tota mena de dificultats, ha aconseguit que els súbdits d'En... Kerenski restessin uns quants dies més entre nosaltres al objecte de donar algunes funcions fóra d'abonament.

ROMEA

Els germans Corominas Prat han fet acte de presència en les taules de aqueix teatre, amb motiu de l'estrena d'una comedieta seva: *La dolça llar*. Tot l'acte el constitueix una ben portada preparació per a arribar a una escena senzillament emocionant. I poden restar satisfets, els autors, perquè l'emoció hi és, molt ben sentida, i transcendeix degudament al públic mitjançant una farsa presentada amb tota honradesa i sobrietat. Pot-ser hauria pogut ésser més viu, més punyent aqueix hermós final de l'obra, si haguessin carregat un xic més la mà en els contrastos que ofereixen de una banda el pare malalt i la criada ingènua i bona dòna (el tipu més ben dibuixat de la comedia) i, de l'altra, la família inconscient i poca-solta que deixa abandonat el pobre vell per a llençar-se a la «juerga dominguera», però cal confessar que aleshores hi havia el perill de caure en l'efectisme i en l'insinceritat.

Els espectadors acceptaren de bon grat aqueix *bibelot* dramàtic, que denota, una vegada més en els autors, excel·lents condicions per al conreu del art escènic, i al acabar saludaren als germans Corominas amb llargs aplaudiments.

L'escena fou molt ben presentada i l'interpretació... Déu n'hi doret. Una cosa aconsellarem al «quinto de quota»: que en comptes de ballar un *fox trot*, ballés la dança de l'ors; no està exposada a tants perills.

NOVEDADES

L'auca del senyor Esteve continúa tan fresca i tan xamosa com en el seus bons temps del «Paralelo». La veritat és que en l'aristocràtic teatre del Passeig de Gràcia l'obra ha guanyat molt. Deixant de banda comparacions enutjoses que'ns suggeriria l'interpretació, caldrà tan sols remarcar que els papers de la *Tomasetta*, l'*Avi Esteve*, el senyor *Pau* i En *Ramonet*, que són personatges principalíssims, han trobat el seu perfecte tipu en els artistes senyoreta Vila, l'Enric Borràs, En Bergés i En Daví, respectivament. La tasca d'En Borràs, sobre tot, mereix tota mena d'elogis; no's pot demanar més art en la caracterització, en el gest ni en la dicció de aquell magnífic personatge, el puntal de la família dels *Esteves*.

El públic, cada dia més nombrós, aplaudeix com de costum, tots els quadres i molt particularment els de la *Muntanya Pelada*, de la *Guardiola*, de la *Processó*, i el final de la obra.

ESPAÑOL

Un vodevill en dos actes, *Visca l'amor!*, traduït per En Balot, ha si-

L'avi (Senyor Borràs)

Senyor Pau (Senyor Bergés)

gut del gust de la concurrència, per la labor me ritíssima dels actors de la colla d'En Robert tant com per la valúia de la obra, que és picaresca amb mida.

Per a avui hi ha anunciada l'estrena de un altre plat fort: *El salt del tigre*, vodevill grós de gran risa.

NUEVO

Vestit a la japonesa i presentat amb tot luxe, s'ha donat darrerament un vodevill dels de «sal gorda»: *Toki-Toki*. En Santpere hi treu tota la seva gracia, que ja sabem que és incommensurable, totes les games de la seva paleta cómica s'hi trasllueixen d'una manera esplèndida. La gent no para de riure un moment, amb rialles franques i eixordadores. Veritat és que tant de gest com de dicció el gran Pepito està senzillamente *espeterrant*, com diuen en els vodevills. Els altres hi ajuden i tot-hom ne surt satisfet; fins els mateixos comediants, que són els primers en divertir-s'hi.

L. L. L.

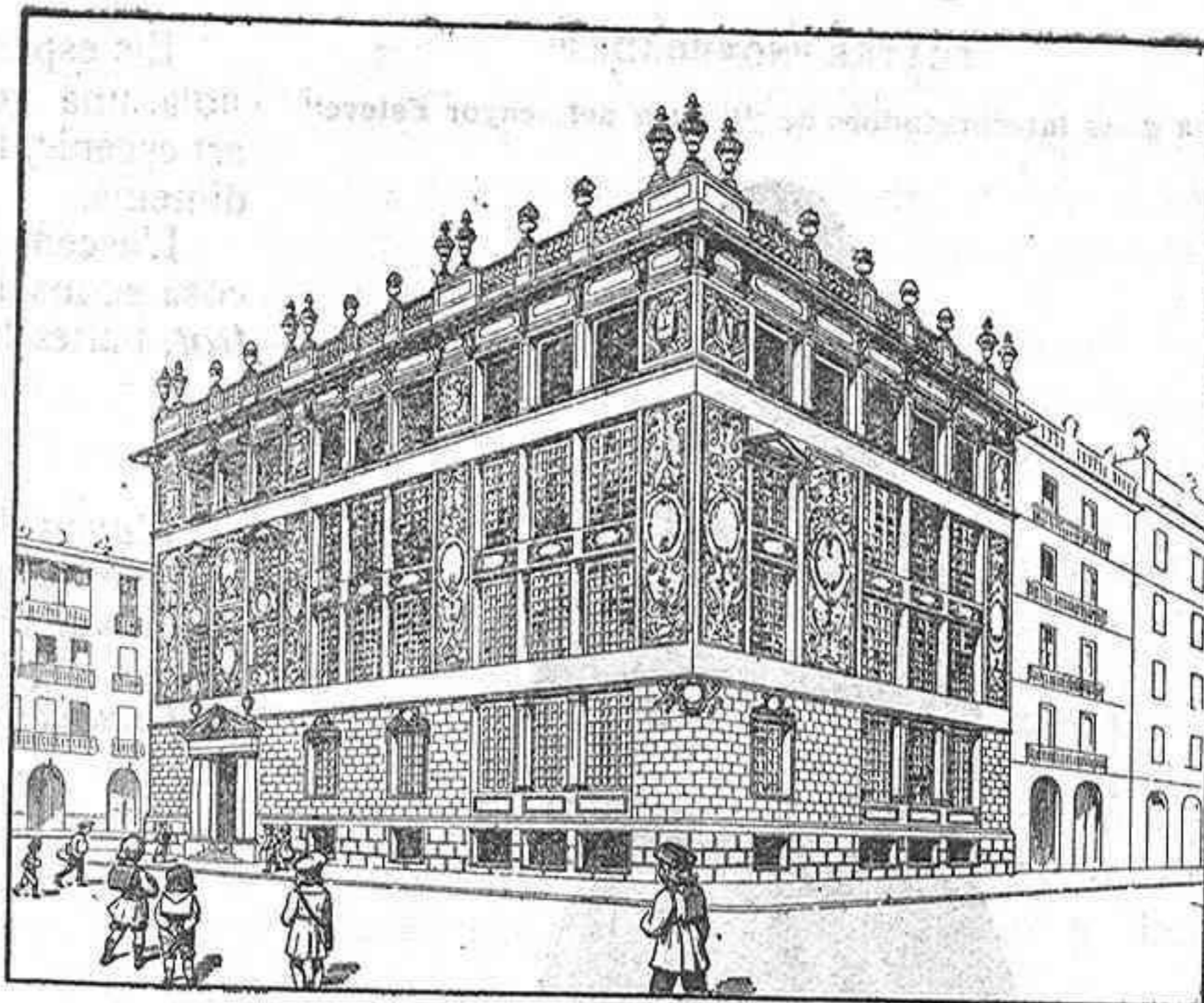
El promès de la Laieta parla amb la seva dolça enamorada.

—Demà és el sant de la teva mamà, i li voldria regalar una cosa que li agradés força...

—No hi atines?..

—No... què?

—Regala-li un gendre.

PER LA CULTURA

Projecte de l'edifici per al «Grupú Escolar Baixeras», que s'alcecarà, dintre de poc, en un dels solars de la Gran Vía Layetana.

Full de dietari

Veieu: la pluja, que generalment convida a l'ordre i quietut, a mi em torna, avui, tot bullanguer. No em sé estar quiet de cap manera. Sec en un rotlle de joventut, en la grandiosa cuina de la fonda i tots els del meu voltant guarden de mi alguna senyal: qui una punxada al braç, qui un forat a la bata, qui un blau de pecic a la anca, qui una cremada al front... Han voleiat sobre mon crani uns molls de tres cames, peladures de patata, patates pelades, una brasa de carbó, tres gotes d'aigua, un obre-llaunes i una màquina de torrar cafè. Al meu redós, geuen per terra altres estrambòtics utensilis, que m'han rascat o han passat arràn meu sense tocar-me. Aquesta barreja d'estranyes coses no em treu pas del meu neguit i la meva platxeria continua ferma. No hi puc fer més.

Per a retornar a casa m'he mullat completament. He tingut de canviar-me espartenyas, mitjons i americana, i he sopat amb gana.

Després, amb el meu germà, hem jogat al tuti; i abans d'anar al llit, hem vist que encara la pluja, inclement, continuava. Queia, quieta, mansa, pausada, com si ja hi estigués acostumada; tan tranquila i cançonera com si tal cosa.

La cel·la era fresca i olorosa de dissabte recent. Ens hem despullat a la claror potent del llum d'acetilè, mig tement tornar-nos *ciegos*. Les nostres figures es reflectien en les blanques parets.

Un cop al llit, hem sentit fresca i hem demanat quelcom per a arrobar les cames.

La nostra mare, diligent i riallera, ha comparegut amb un parell de sabres.

L. EBIS

EL NOU COLON

—Des d'ara, minyons, les Amèriques són allí, a Madrid!

PAPERAM

EL AÑO EN LA MANO, *Almanaque-enciclopedia de la vida práctica, para 1918.* — Amb una presentació molt elegant i molt vistosa i cridanera, acaba de mostrar-se en els aparadors de les llibreríes de tot Espanya e islas adyacentes, el popular calendari-enciclopèdic *El Año en la Mano* corresponent al pròxim 1918.

La nova edició d'aquest ja celebradíssim almanac de la vida pràctica conté, com de costum infinitat de notables treballs d'informació, tots ells plens d'amenitat, i un va-i-tot de gravats (fotografies, retrats, mapes, dibuixos i caricatures). Publica ademés un immens caudal de dades i notícies fresques referents a totes les coses, cosetes i cosaces que han ocorregut de notable durant dotze mesos en aquest món de mones on tenim la pega de viure, donant-se l'importància deguda als aconteixements més importants com són, per exemple, els episodis de la Guerra, l'accidentat viatge de En Shackleton al Pol Sur, etc.

El Año en la Mano para 1918, constitueix un llibre de gran utilitat per a les famílies, tota vegada que en les seves planes hi consten, ademés d'un pràctic dietari per a apuntacions, una infinitat de receptes i secrets de economia domèstica.

Com cada any *El Año en la Mano*, que forma un elegant volum de prop de 400 planes, publica enginyosos concursos amb premi i obsequia a tots els seus compradors amb

magnífics regals combinats amb la Rifa de Madrid i amb una participació bastant important en el sorteig de Nadal.

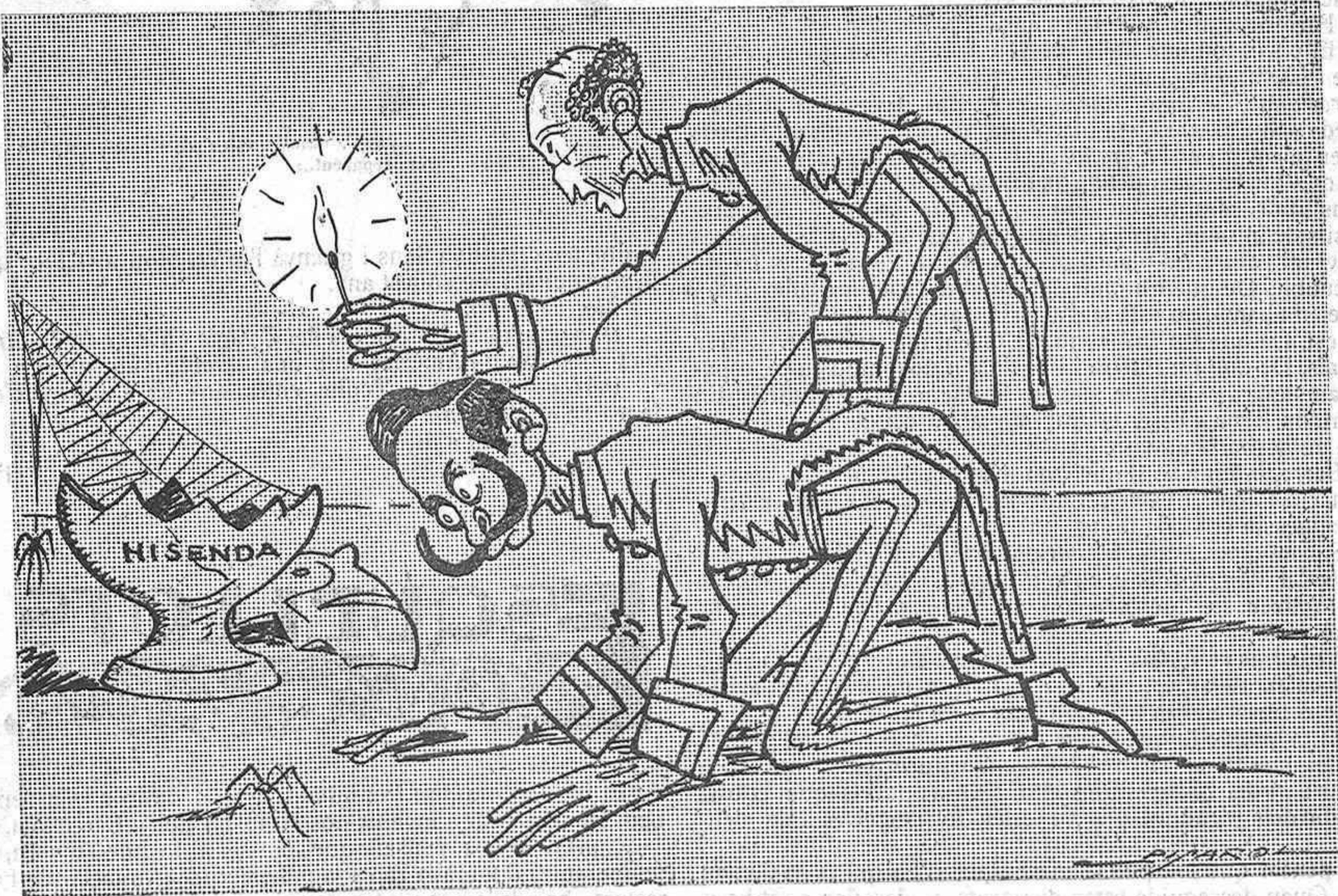
COLECCIÓN SELECTA INTERNACIONAL.—Editada per la casa de don Gustau Gili, ha començat a publicar-se en aquesta ciutat una interessant biblioteca d'obres literàries que dirigeix l'il·lustre escriptor don Ramón D. Perés. Van publicats ja quatre volums: *Las divagaciones de un haragán*, per J. K. Jerome; *La madre tierra*, recull d'inspirades poesies originals del propi director senyor Perés; i *El sentido de la muerte* i *La Zarina*, dues novel·les plenes d'emoció degudes a la ploma del eminent contista francès Pau Bourget.

Totes quatre són obres que fan honor a una biblioteca i que, per la seva amenitat i per la seva valor literària, estan cridades a figurar en les *étagères* dels més exigents llegidors aficionats. Per altra part, no cal dir que tot el text que constitueixen els esmentats volums, destinat a les famílies, és de lo més moral que's pugui donar en materia de versos i novel·les. Ja és sapigut que tot lo que surt de la casa Gili ha estat abans convenientment revisat i censurat, al objecte de que'n resulti una literatura sana i instructiva que igual pugui complaure al senyor Esteve que a la seva néta el dia que fa la primera comunió.

El propòsit de la direcció de aqueixa nova *Colección Selecta Internacional*, que acaba de sortir a llum, és donar a conèixer una serie d'obres literàries veritablement escollides, comprenent-hi igualment obres estrangeres que obres espanyoles i oferint-les als llegidors a preus molt reduïts malgrat el luxe de la seva presentació, lo qual no és dubtós que, amb el temps, pot arribar a prestar un gros servei envers la cultura patria.

Endavant les atxes!

BARCELONA. *Descrita por sus literatos, artistas y poetas (Segunda edición).*—Album de vistas de la ciutat de Barce

—Còm està això, noi?

—Res!... ni una pela!

lona, amb descripcions originals de reputats verçaires i pro-sistes. Aqueix volum, molt ben presentat, no és en el fons sinó un llibre de propaganda industrial editat per la societat «Unión Gremial de Barcelona».

SERENATA DE ESTÍO.—Novela curta de Andreu González Blanco, amb il·lustracions de I. Duran. Correspòn al número 461 de la col·lecció «Los Contemporáneos».

POESIES, per J. Baucells Prat.—Recull de composicions poètiques originals del nostre estimat col·laborador. Les publica la Biblioteca d'autors catalans «Lectura Popular».

SEPT SCIENCIES

Diumenge passat començà el campionat de futbol. Fills meus, quin començament!

Després del partit *Barcelona Español* que acabà amb l'empat a un goal, se repartiren un jòc de clatellades entre els concurrents, que creguim que Déu hi ballava. Ulls de vellut, nassos esgarrapats i fins un dit, el dit d'En *Pakán*, mocegat per un espectador irascible i tal vegada antropòfag.

Hi ha que posar-hi *coto* an això. O sinó els espectadors pacífics estarem a mercè de qualsevol senyor nirviós o fanàtic i francament, això no està bé.

Però deixem-nos de comentaris i anem al partit.

El partit fou una bella demostració de varies coses. De que l'*Español* juga més (quan menys el diumenge) que el *Barcelona*. De que aquest, s'espanta de vegades massa i queda eclipsat. De que el partit, tal com se desenrotllà devia ésser guanyat per l'*Español* si els devaners haguessin volgut. De que En Massana petit s'ha tornat molt brutet en el jugar i fins tira còsses. De que hi havia un o dos penals declaradíssims contra els blancs-blaus i el jutge no els tocà i si en canvi un contra els blancs-granats que tal vegada era un xic discutible. De que En Quirante, l'home de les medalles (com li deien abans), no està a l'alçaria d'arbitrar un partit com aquest. De que En Brú continua éssent un trumfo en parar penals. De que En Pueo i l'Urgell són dos mitjos ales espanterrants quan volen. De que En Reguera se reivindica i En Torralba torna a ésser el gran mig ala dreta de sempre, etc. etc., no acabaríem mai.

Barregin tot això i quelcom més i tirin-t'hi un grapat de excitació i apassionament i no s'estranyaran de que al final hi haguessin cops de puny.

Se veu que els articles *harmoniosos* del redactor deportiu de *La Vanguardia* o no són llegits, o no'n fan cas els qui els llegeixen. Perquè cada cop que recomana calma i cultura, hi han bolets.

Nosaltres ja no volem embolicar-nos amb recomanacions. Si es volen pegar, que és peguin. Però si de cas, que avisin que ens posarem un troç lluny per a no rebre.

La culpa, de lo que passa per això, no és tota del públic. N'hi ha una bona part del *referee* que de vegades no està a l'alçaria ni del *Colegio Oficial*, ni dels sis durets que cobra; i també dels jugadors, que no estan lo correctes que deurién.

I pensar que són precisament aquests els qui es llamenten més. Quan desseguida estan disposats a desafiar a tot-hom per qualsevol tonteria!

Vaja pleguem. Però abans diem que l'*Inter* i l'*Atlètic*

— Chè!... quins quatre anyets de bona vida se'm preparen!...

també feien partit a Sans i guanyà l'*Inter*. Motl ull Clubs que l'*Inter* donarà jòc aquest any.

Mot de la fin.

Se'ns diu que el president del *Colegio Oficial de Arbitros* ha guillat cap a l'Amèrica amb una *amable* companyia.

Però no s'espantin. Tenim entès que và a jugar de defença en el *Pampero F. C.*

Ja ho sentiràn a dir!

Hip

El fret tardoral, un fret humid, fangós, boirós i impertinent ha començat a invadir-nos la nostra dolça Barcelona.

Consolem-nos pensant que, pot-ser al fort de l'hivern, la temperatura donarà la raó a la benemèrita «Atracció de Forasters» brindant-nos un temps primaveral.

Perquè està vist que allà dalt, teulades en amunt, els administradors de la dinàmica atmosfèrica estan tocant campa-

nes i són tan ximples com... els administradors de teulades en avall.

Si al cel fessin eleccions, ben segur que també sortiria triomfant algun mal àngel, com en Vinaixa i l'Emiliano.

El ball «Parade» amb figurins i decorat d'En Picasso i musica del cèlebre compositor parisenc Eric Satie ha tingut la gràcia aquí com a Milán, a París i arreu de treure a la gent de pollaguera.

El senyor Fausto de *La Vanguardia*, el senyor Alard de *El Diluvio* no sé quí de *El Liberal* i molts altres serios s'indignen, el de la *La Vanguardia* explica que no renega per modos i demana la extradició del bon Pau Ruíz. La veritat no n'hi ha per tant.

En canvi el de *El Poble Català* s'hi entusiasma i al blasmar dels que parlen del que no entenen i es fan un garbull entre En Matisse i En Severine, confón, l'immoral, el cubisme amb el culisme.

Home, no!

Ja han passat les eleccions, ja estàn proclamats els nous regidors, ja ha plogut.

Els cartells electorals estripats penjen arreu; n'hi ha un emperò que's manté ferm. Es aquell en el qual don Alexandre Lerroux i García hi és mapat.

El *correligionario* dissident, ja derrotat, és derrotat i mort, no serà mai res, però sempre podrà fer la parodia de En Bac de Roda i dir:

No'm maten per ser traïdor
ni tampoc per ésser lladre,
que'm maten *porque creí*
en que Alajandro m'amaba.

An aquell pinta que's deia Marcel Ribas, que fou regidor lerrouxista per Barcelona i que deia que En Cambó *era su mayor enemigo en el consistorio*, En Rodés me l'ha fet *Director de Primera Enseñanza*

Me temo que des de la direcció serà el *mayor enemigo del dialecto catalán.*

En celebració de la victòria dels austro-germànics a Itàlia, el diari barceloní *El Tiempo* va publicar un número extraordinari de 36 planes.

Diu que's va vendre molt, i es comprèn.

Al preu que està el paper, és natural que'l comprassin fins els francòfils pràctics.

Amb 36 planes i utilitzat amb mida, n'hi ha per a divuit vegades.

Dintre de poc seràn substituïdes les barraques destinades a guardar el material de les brigades municipals que enlletgeixen els nostres passeigs per unes «columnes artístiques» molt vistoses, de les quals n'és concessionari el senyor Martínez Esteve.

Havem vist el projecte i podem assegurar que les enmentades columnes són molt escaïentes. En elles hi hauràn anuncis artístics que, de nit, esdevindràn esplèndidament il·luminats, etc.

Vaja, que aixó serà com a París!

El *jacarandoso* «Tedy» revister de la *gente bien* a *Las Noticias*, ha obert un qüestionari per a sapiguer l'opinió de les noies de la nostra aristocràcia sobre els Ballets russos.

Resultat d'aqueixa enquesta?

El prevèiem:

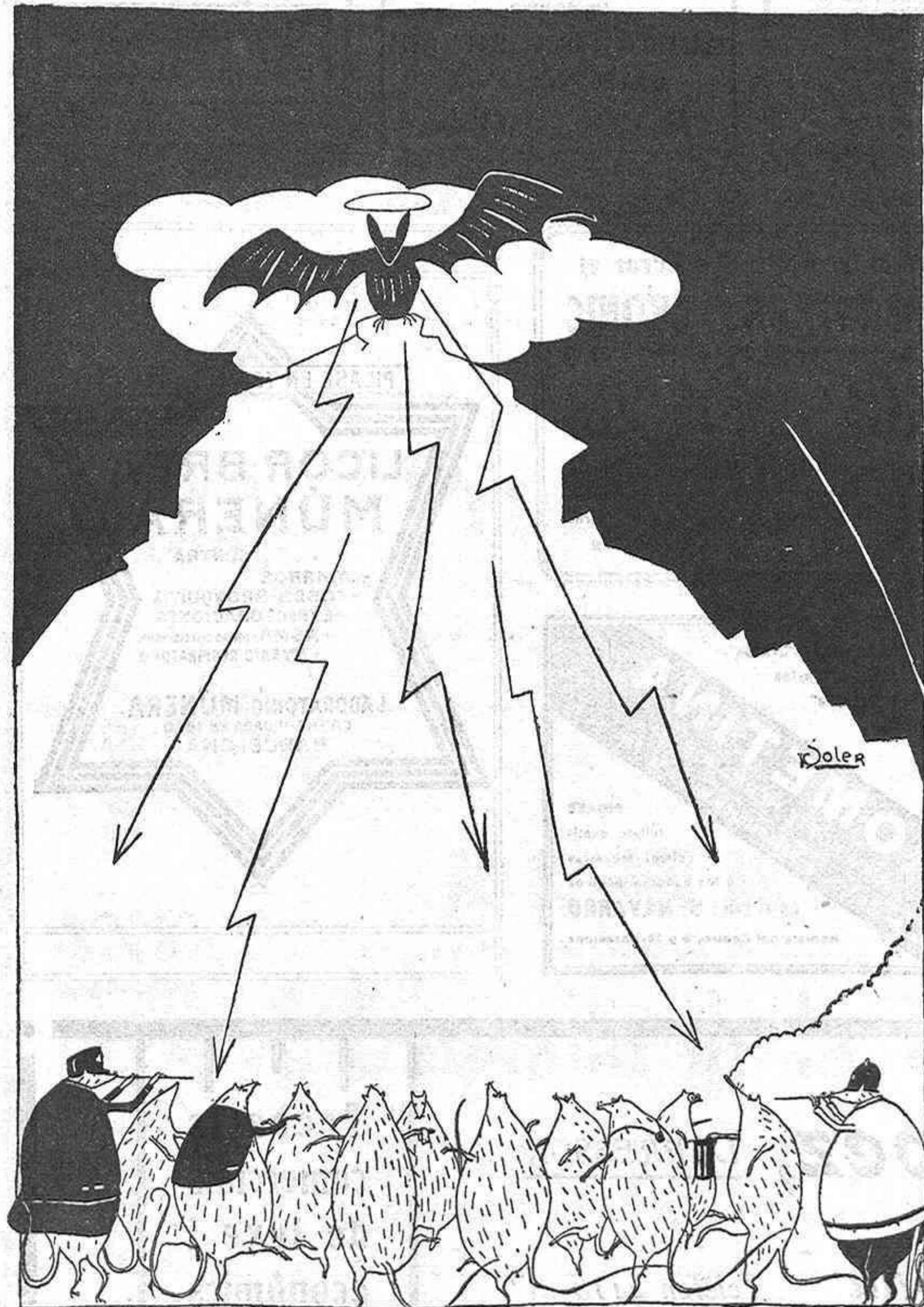
Que les nostres *niñas bien* no saben res de musica, ni de escenografia, ni de coreografia, i que tenen el bon gust a l'altura dels pagesos de «La Tarumba».

Llegeixo i m'esgarrijo:

«Ayer visitó al Gobernador civil el presidente de la Audiencia de Baleares señor Jarai».

Jarai! Jarai!

BALLETS RUSSOS; MUNICIPALS

«La rata-pinyada de fuego»

Impremta La Campana i L'Esquella :: Olm, 8.-Barcelona

Perfumeu vos amb Lotions de "MYRURGIA"

**CALÇATS FINS
I ECONÒMICS
DE TOTA MENA**

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

MENSAJERO BARCELONÉS
ESCRIPTORI PÚBLIC

S'admeten cartes en llista
Repartiment de cartes, circulars, esqueles i petits paquets
Avisant-nos per telèfon es passen a recollir a domicili, cartes i petits paquets per a on convingui

Places del Beat Oriol
i del Pi, núm. 10
TELÈFON A 4499

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D CANALETES 911
TELÈFON. A. 2766
BARCELONA

Refectorium

Brasserie
Pâtisserie
Grilleries

Rambla del Mig, 36-38
:: Telèfon A 4646 ::

V^{DA} DE P. BONET

REPRODUCCIONS
ARTÍSTIQUES

FOTOLITOGRAFIA
FOTOGRAVAT
AUTOTIPIA
TRICROMIA

Aribau, núm. 9, interior
BARCELONA

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC
I evitar les seves fatals conseqüències és el

LAXOL AMARGOS

Preclós regulador de les funcions gastro-intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencereu.
De venda en les principals farmacies

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
LAMBLOTTE HERMANOS
Sintomas: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto explicativo, Muestras
a los señores médicos
Agto. gen.: **S. NAVARRO**
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSAS-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1873
BARCELONA

Antoni López, IMPRESSOR

Olm, 8, interior **Barcelona** Telèfon 4115 A

Treballs
comercials
de luxe i
econòmics

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

Tres obres catalanes de gran èxit

SANTIAGO RUSIÑOL

“GENTE BIEN”

UNA pesseta

JOSEP BURGAS

El premi
de l'hermosura

Un tom

1'50 pessetes

SANTIAGO RUSIÑOL

ELS NAUFREGS

UNA pesseta

Libro indispensable a todos

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque - enciclopedia de la vida práctica para 1918

PRECIOS: Edición económica. Ptas. 1'50
Edición de lujo Ptas. 2'—

ESPAÑOLES
ILUSTRES

Prat de la Riba

por ALBERTO y ARTURO GARCÍA

con prólogo de FRANCISCO CAMBO

Un tomo en 8.º

PESETAS 4

Aviat sortirà

Aviat sortirà

ANY

ALMANAC

ANY

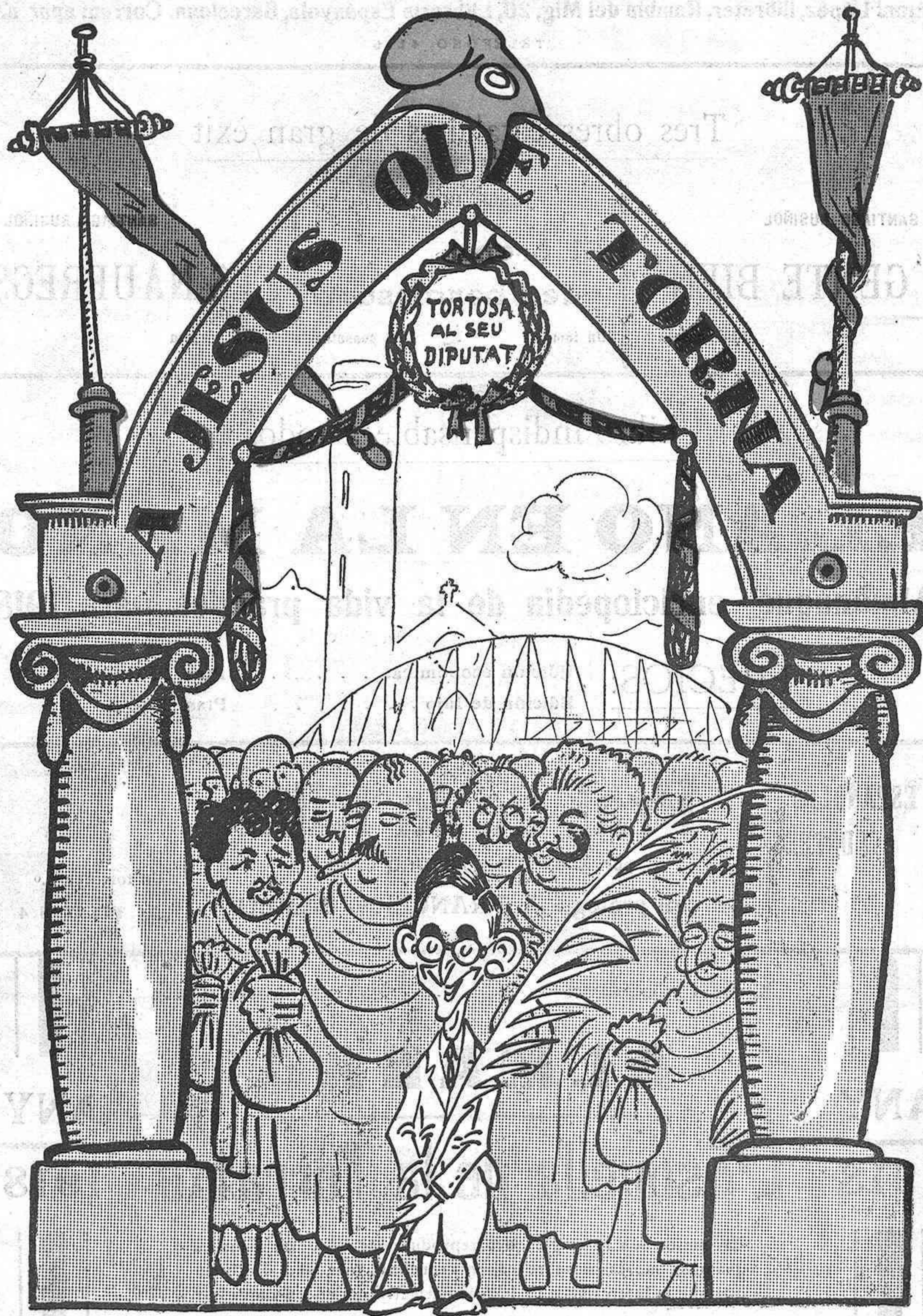
1918

L'Esquella de la Torratxa

1918

Els mesos són 12 magnífiques reproduccions de dotze famosos quadres, impressos sobre paper «couche», que, amb la forma que aniràn intercalats a l'Almanac permetrà poder-los enquadrar

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíus, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

En Marçal Domingo.—Coix de coix!... Jo sí que estic ben fresc amb aquests apòstols!...